

Průběžná zpráva o předsudečném násilí

1. 1. – 31. 3. 2022

In IUSTITIA, o.p.s.

Shrnutí

Základní charakteristiky předsudečných incidentů

In IUSTITIA zjistila v prvním kvartálu roku 2022 **39 předsudečných incidentů**, které se staly na území Česka. Ve srovnání s předchozím kvartálem se jedná o nárůst o 21 incidentů, způsobený především vlivem mezinárodního dění, respektive agresí Ruska vůči Ukrajině. Celkem 16 incidentů bylo motivováno ruskou nebo ukrajinskou národností.

Celkově se terčem předsudečného násilí stávali lidé především z důvodu **národnosti, sexuální orientace a genderové identity a politického přesvědčení**.

Mezi ohroženými skupinami se objevují zejména lidé s ruskou národností a lidé s jinou než heterosexuální orientací a cisgenderovou identitou.

Předsudečné násilí bylo zaznamenáno především na internetu. K útokům docházelo převážně v Praze.

Právní vývoj

Ústavní soud rozhodl, že byla porušena práva advokátky pronásledované v online prostoru pro její práci ve prospěch obětí předsudečného násilí.

Ústavní soud zamítl ústavní stížnost pachatele v případě rasistických útoků na sociálních sítích vůči teplickým žákům.

V Poslanecké sněmovně čeká na projednání novela rozšiřující skutkovou podstatu trestného činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka a občana o "ideologii".

V oblasti správního práva nebyl dosud projednán návrh nového přestupku omezujícího zahalování obličeje na veřejnosti a návrh, kterým se zvyšují některé sociální dávky osobám s postižením.

Ústavní soud dále rozhodl, že existují objektivní důvody pro rozlišování pohlaví v rámci občanských průkazů.

Společenské ovzduší

Ministerstva zahraničí a vnitra budou spolu s židovskými organizacemi připravovat národní strategii boje proti antisemitismu.

Ombudsmanovy výroky vůči Romům vzbuzují podle Evropské komise vážné obavy.

Česká vláda i čeští občané výrazně pomáhají Ukrajině a jejím obyvatelům při zvládnutí ruské invaze.

Policie začala šetřit téměř 300 případů předsudečných projevů a schvalování agrese v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajině. Mezi postiženými jsou lidé z Ukrajiny, Ruska i Běloruska.

Dezinformační skupiny se přeorientovaly z šíření lží o pandemii COVID-19 na lži o válce na Ukrajině.

Sdružení CZ.NIC zablokovalo na začátku ruské invaze na Ukrajině celkem osm dezinformačních webů.

OBSAH

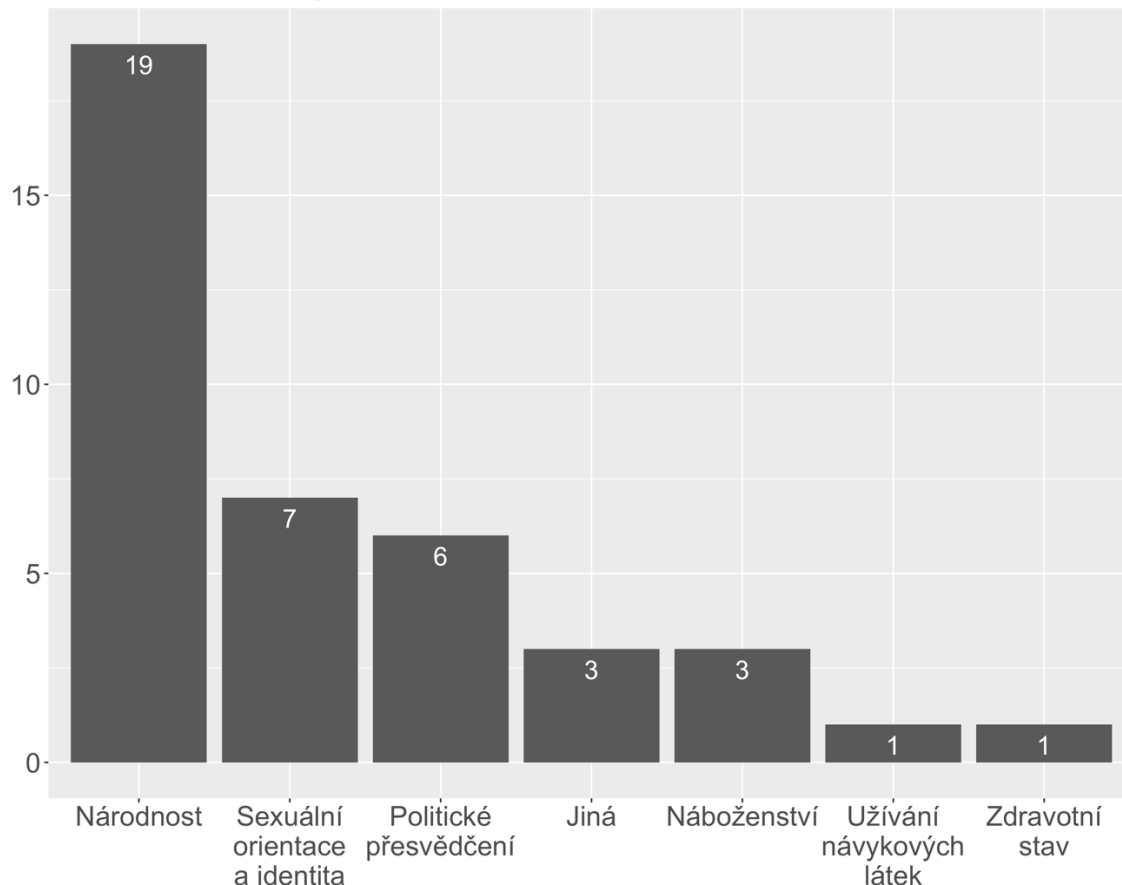
ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKY PŘEDSUDEČNÝCH INCIDENTŮ	4
POHNUTKA PACHATELŮ	4
FORMA ÚTOKU A ZPŮSOBENÉ ŠKODY	6
LOKALITA A KRAJ INCIDENTŮ	7
VÝZNAMNÉ ZAZNAMENANÉ PŘÍPADY	9
RUSKY MLUVÍCÍ HOSTÉ	9
ZÁKAZ VSTUPU NA DĚTSKÉ HŘIŠTĚ	9
„JSI UKRAJINSKÁ ŠPÍNA“	9
PRÁVNÍ VÝVOJ	10
LEGISLATIVNÍ VÝVOJ	10
JUDIKATURA	12
SPOLEČENSKÉ OVZDUŠÍ	17
POLITICKÁ REPREZENTACE	17
MÍSTNÍ SAMOSPRÁVA	19
KRAJNÍ PRAVICE	20
BEZPEČNOSTNÍ SLOŽKY	22
MÉDIA A KULTURA	22
VEŘEJNOST	24
POZNÁMKY K METODOLOGICKÝM CHARAKTERISTIKÁM TÉTO ZPRÁVY	27

Základní charakteristiky předsudečných incidentů

Pohnutka pachatelů

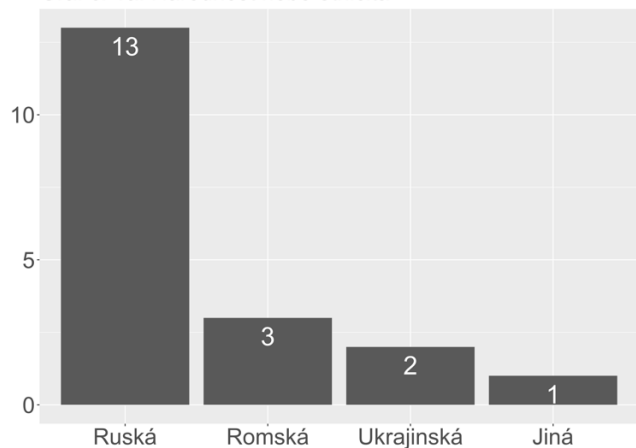
Nejvíce případů bylo motivováno národností či etnicitou (19 případů). Sedm útoků bylo spácháno pro sexuální orientaci nebo genderovou identitu a šest z důvodu politického přesvědčení. Tři incidenty byly zaznamenány v kategoriích náboženství a „jiné“, které souvisely zejména s pandemií COVID-19. Jeden útok byl proveden kvůli užívání návykových látek a jeden pro zdravotní stav.

Graf č. 1: Struktura pohnutek incidentů

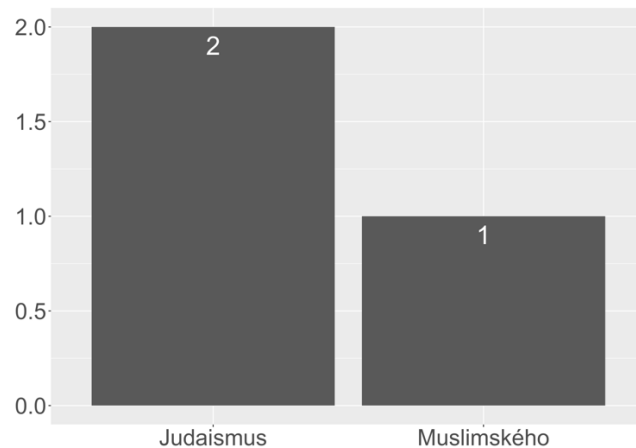

Co se týče národnosti a etnicity, ve 13 případech se jednalo o ruskou národnost a ve zbývajících o romskou, ukrajinskou a další. Pohnutku sexuální orientace a genderové identity můžeme v pěti případech specifikovat jako útoky proti gayům a lesbám, v jednom případě jako útok proti bisexuálům a jeden případ zatím zůstal co do konkrétní pohnutky neobjasněn. Pohnutku náboženství můžeme ve dvou případech specifikovat jako antisemitskou a v druhém jako protimuslimskou.

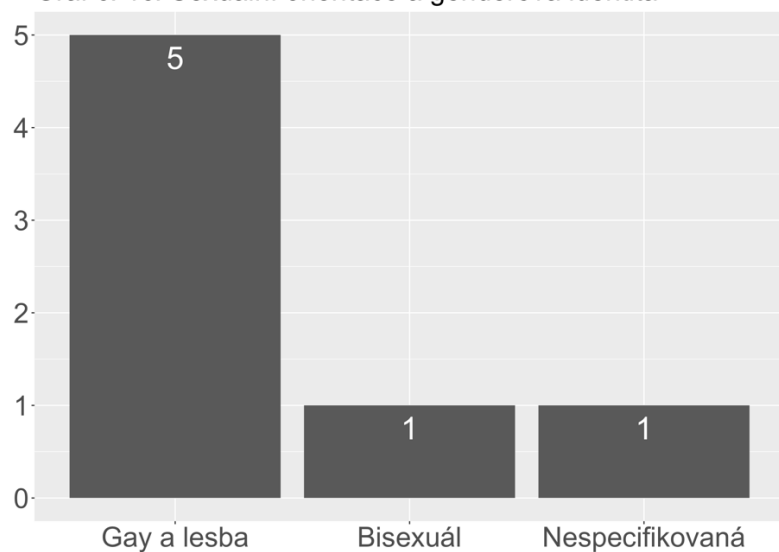
Graf č. 1a: Národnost nebo etnicita

Graf č. 1b: Náboženství

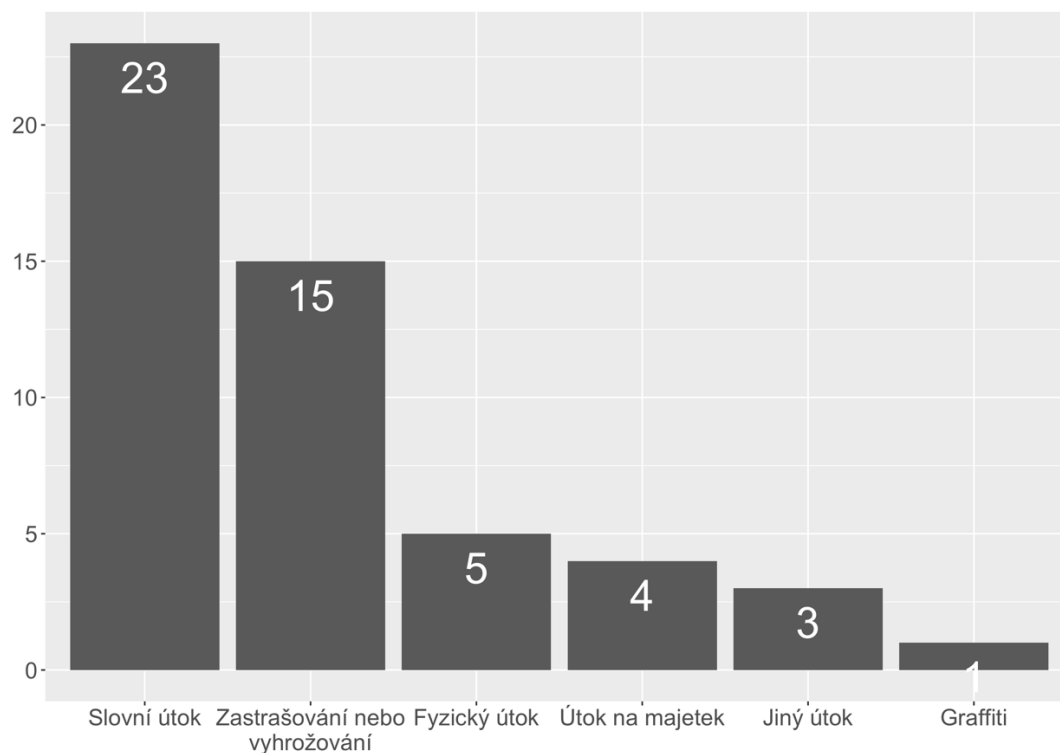
Graf č. 1c: Sexuální orientace a genderová identita

Forma útoku a způsobené škody

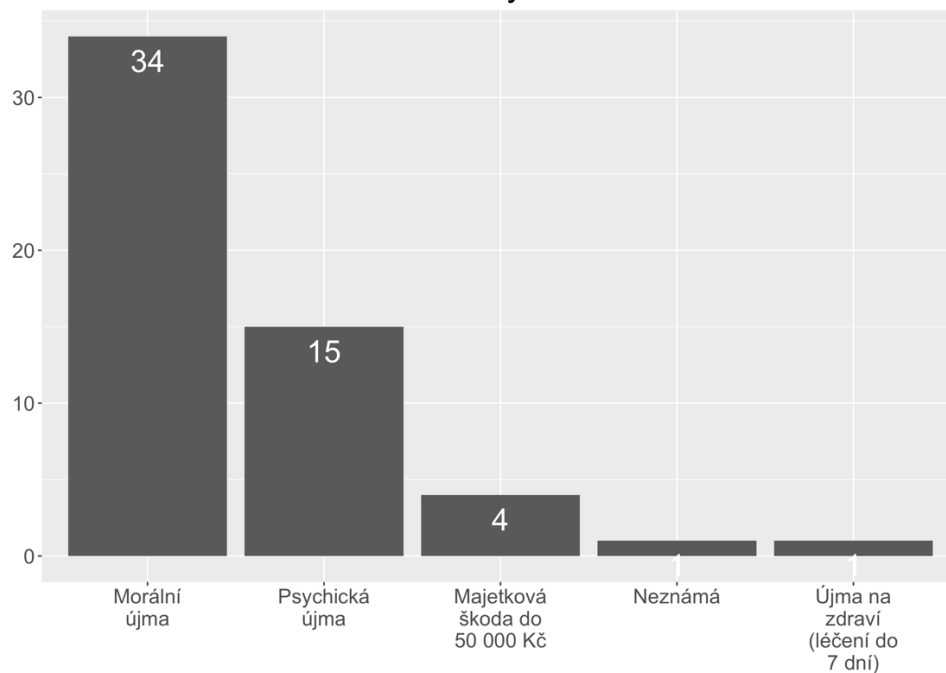
Nejčastější formou byl ve vymezeném období slovní útok (23 případů). Na druhém místě se umístilo zastrašování nebo vyhrožování (15 případů). Dále jsme zaznamenali pět případů fyzického útoku a čtyři útoky na majetek. Zaznamenán byl též jeden graffiti útok a tři jiné formy útoku.

Graf č. 2: Struktura forem útoku

Formám útoku částečně odpovídají i způsobené škody. Nejčastěji se objevovala morální újma (34 případů), psychická újma (15 případů) a škoda na majetku do 50 000 Kč (4 případy). V jednom případě se objevila újma na zdraví a zatím neznámá škoda.

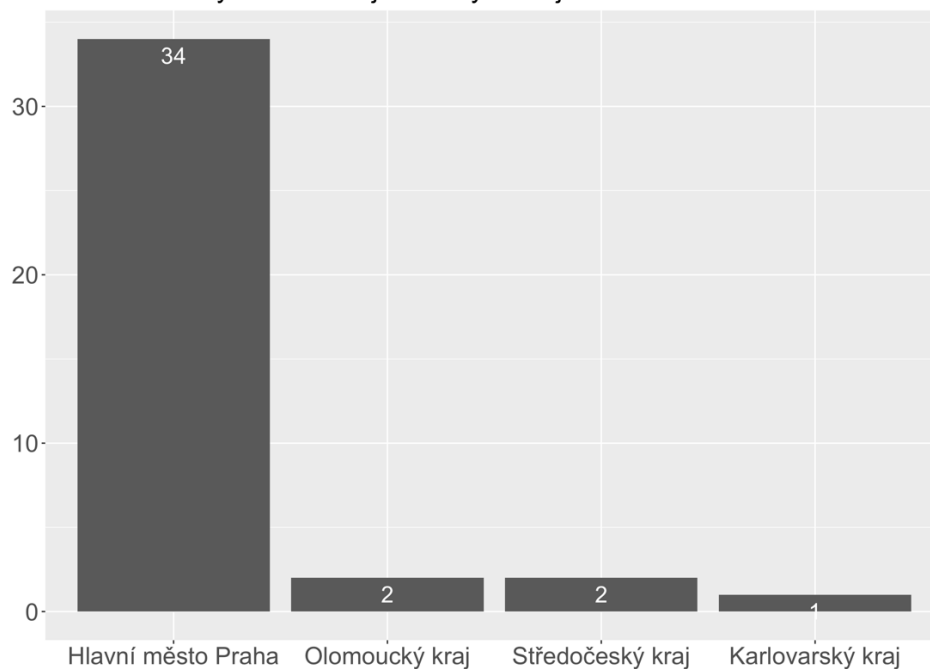
Graf č. 3: Struktura forem škody

Lokalita a kraj incidentů

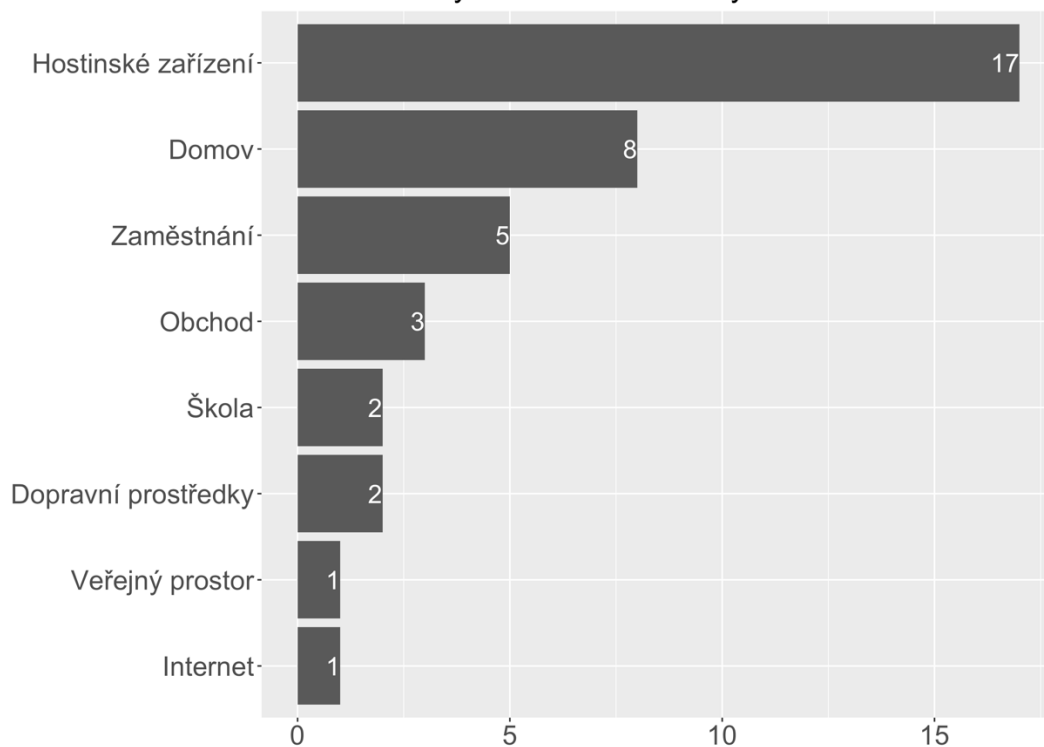
Prostorové rozmístění předsudečných incidentů je nerovnoměrné. Na úrovni krajů bylo nejvíce útoků spácháno v hlavním městě Praze (34 incidentů). Dva incidenty se objevily v Olomouckém a Středočeském kraji. Jeden incident byl zaznamenán v Karlovarském kraji.

Graf č. 4: Počty incidentů v jednotlivých krajích

Při pohledu na bližší charakteristiky prostředí, kde se incidenty odehrály, je rovněž patrná rozmanitost. Nejvíce útoků se stalo na internetu (17 incidentů). Následuje veřejný prostor (8 incidentů), dopravní prostředky (5 incidentů) a škola (3 incidenty). Dva incidenty se vyskytly v obchodě a zaměstnání. Jeden se objevil v domově oběti a hostinském zařízení.

Graf č. 5: Počty incidentů dle lokality

Významné zaznamenané případy

Rusky mluvící hosté

Ke konci první poloviny března byla v jedné z pražských restaurací slovně napadena rusky mluvící rodina jinou, česky mluvící rodinou. Útočníci prohlašovali, že nebudou sedět vedle ruských okupantů, že by neměli být obslouženi restaurací a že mají zemřít. Rusky mluvící rodiny se zastal číšník, jenž českou rodinu vykázal z restaurace.

Zákaz vstupu na dětské hřiště

Na vrátkách vedoucí do oploceného dětského hřiště se objevil nápis „Rusákům vstup zakázán“. Vyšší závažnost útoku lze spatřovat v tom, že byl proveden na místě určeném dětem.

„Jsi ukrajinská špína“

Ředitelka soutěže pro modelky byla napadena kvůli ukrajinské národnosti. Obdržela SMS zprávu: „Ty špíno jedna ukrajinská, zasra*á, táhni do svý země a tam chcípni ty mr*ko. Že se nestydíš.“

Právní vývoj

Legislativní vývoj

V prvním čtvrtletí roku 2022 se v Poslanecké sněmovně nacházelo pět novel trestního zákoníku, z nichž některé by v případě přijetí zároveň změnily také další trestněprávní předpisy.

Na své projednání v prvním čtení čekají dvě novely ustanovení trestního zákoníku o nutné obraně. První z nich, sněmovní tisk 12/0, je návrhem poslanců Tomia Okamury, Radima Fialy, Radka Kotena a dalších a dává si za cíl zakotvit zásadu „Můj dům, můj hrad“. V jejím důsledku by fakticky bylo možné zaútočit na osobu, jež neoprávněně vnikne do cizího obydlí, a to i takovým způsobem a prostředky, které by dnes nutně znamenaly exces z nutné obrany. Také druhá navrhovaná novela ve vztahu k institutu nutné obrany, sněmovní tisk 38/0, tentokrát z pera Senátu, se snaží pojem nutné obrany rozšířit. Navrhuje jednak slova „způsob útoku“ v § 29 odst. 2 trestního zákoníku nahradit detailnějším výčtem okolností, jednak doplnit k § 29 trestního zákoníku třetí odstavec, podle něhož by při excesu z nutné obrany nebyl odpovědný ten, kdo jednal v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli, způsobeného útokem.

Další novela trestního zákoníku byla navržena poslanci Tomiem Okamurou, Radimem Fialou, Jiřím Kobzou a dalšími (sněmovní tisk 13/0). Jejím obsahem je změna ustanovení § 403 trestního zákoníku o trestném činu založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka a občana – kromě nenávistného „hnutí“ se má trestný čin rozšířit také i nenávistnou „ideologií“. Novela reaguje tak na kauzu týkající se wahhábismu, kterou soudy odmítly podřadit pod pojem „hnutí“. Vláda k návrhu vydala nesouhlasné stanovisko, neboť se podle ní jedná o reakci na jediný případ, který byl v důvodové zprávě k novele navíc dezinterpretován. Novela čeká na projednání v prvním čtení.

Z pohledu obětí trestných činů je nejzásadnější sněmovní tisk 86/0, který byl Poslaneckou sněmovnou schválen ve znění dvou pozměňovacích návrhů a nyní míří do Senátu. Jedná se o navrhovanou novelu řady trestních předpisů. Ve znění zákona o obětech trestných činů mají být změněny podmínky přiznávání peněžité pomoci obětem trestných činů. Podle důvodové zprávy má navrhovaná změna upřesnit právní úpravu v tom smyslu, aby bylo zřejmé, že pro vyplacení peněžité pomoci je vždy nutné, aby oběti byla trestným činem způsobena zhoršená sociální

situace. Proto v dnešním § 28 odst. 3 zákona o obětech trestných činů mají být slova „škoda je vyšší, než jaká byla“ nahrazena slovy „ztráta na výdělku nebo vzniklé náklady spojené s léčením jsou vyšší, než jaké byly“. Předkladatelé novely (v tomto případě vláda) zároveň navrhovali zrušit současný odstavec 2 daného ustanovení. Na základě Sněmovnou schváleného pozměňovacího návrhu však má být pouze přeformulován v následujícím znění:

„Oběť nemusí prokazovat ztrátu na výdělku a náklady uvedené v odstavci 1 písm. a), b) nebo d), pokud o jejich výši již bylo rozhodnuto pravomocným rozsudkem.“

Oběť by tedy i za přijetí návrhu zákona mohla místo prokazování konkrétní újmy před správním orgánem odkázat na pravomocný rozsudek z trestního řízení, avšak nově jen v rozsahu, v jakém jím bylo rozhodnuto o náhradě ztráty na výdělku či nákladů spojených s léčením. Došlo by tak ke zhoršení postavení obětí ve srovnání se současným stavem, kdy na základě recentní judikatury Nejvyššího správního soudu¹ může oběť doložit toliko, že pravomocným rozsudkem již bylo rozhodnuto o náhradě škody nebo nemajetkové újmy, a na základě toho může obdržet peněžitou pomoc v této pravomocně přiznané výši až do částky 200 000 Kč. Nemusí se přitom jednat pouze o přiznanou náhradu ztráty na výdělku či nákladů spojených s léčením, nýbrž také o jiné typy újmy, jež rozlišuje občanský zákoník, například o nemajetkovou újmu spočívající v duševních útrapách způsobených trestným činem. S tímto extenzivním výkladem vláda nesouhlasí, a proto na něj dle důvodové zprávy reaguje právě navrhovanými změnami zákona o obětech trestných činů. Z našeho pohledu se jedná jednoznačně o krok zpět, tuto vládní snahu omezit současná práva obětí nelze než označit za ostudnou.

Na druhou stranu je třeba uvést, že pokud by byla novela ve znění pozměňovacích návrhů přijatých Poslaneckou sněmovnou schválena také Senátem, došlo by alespoň ke zlepšení postavení nezletilých obětí trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, neboť tyto by nově měly možnost požádat o peněžitou pomoc v prodloužené lhůtě oproti dnešnímu stavu – do dvou let ode dne, kdy taková osoba nabyla zletilosti, nebo do 5 let od spáchání trestného činu, skončí-li tato lhůta později.

¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2019, č. j. 9 As 423/2018-29

Navrhovaná novela dále ve vztahu k zákonu o obětech trestných činů vymezuje další dva okruhy osob, jimž by měly subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestným činům nově poskytovat odbornou pomoc. Jedná se o tzv. dotčené osoby blízké (tedy osoby blízké obětem, kterým vznikla v důsledku spáchání trestného činu na oběti škoda nebo nemajetková újma) a tzv. dotčené právnické osoby (tedy právnické osoby, na kterých byl spáchán trestný čin na základě zneužití údajů umožňujících jejich identifikaci).

Nakonec novela upravuje v souladu s evropskou legislativou také další zákony, především trestní zákoník, a to jednak v souvislosti s kybernetickou kriminalitou, jednak také zavádí nový trestný čin účasti na nestátní ozbrojené skupině zaměřené na působení v ozbrojeném konfliktu.

V oblasti správního práva lze upozornit na snahu poslanců SPD zavést v rámci zákona o některých přestupcích nový přestupek, který by spočíval v zakrývání nebo skrývání obličeje nebo části obličeje způsobem, který ztěžuje nebo znemožňuje identifikaci takové fyzické osoby, vyjma případů, kdy takové zakrývání nebo skrývání obličeje nebo části obličeje souvisí s plněním zákonné povinnosti, výkonem povolání, umělecké nebo sportovní činnosti nebo vyplývá ze zdravotních důvodů. Navrhovaná novela, která na první pohled může působit neutrálně, se ve skutečnosti snaží omezit práva muslimek zahalujících si obličej, což je zřejmé z důvodové zprávy. Návrh zatím nebyl projednán ani v prvním čtení.

Z oblasti práva sociálního zabezpečení v Poslanecké sněmovně aktuálně leží sněmovní tisk 9/0, jehož přijetím by došlo ke zvýšení příspěvku na péči o osoby s lehkou a středně těžkou závislostí, a sněmovní tisk 119/0, jehož přijetím by došlo ke zvýšení příspěvku na mobilitu.

Judikatura

Nález Ústavního soudu III. ÚS 3006/21

III. senát Ústavního soudu vydal dne 22. 3. 2022 nález ve věci online napadání advokátky Kláry Kalibové, ředitelky organizace In IUSTITIA (sp. zn. III. ÚS 3006/21). Důvodem útoků byla dlouhodobá práce poškozené ve prospěch obětí předsudečného násilí. Běhemí tří měsíců v roce 2020 obdržela poškozená do své emailové schránky 114 emailů výhružného, zastrašujícího, hanobícího i pornografického charakteru. Ústavní stížnost Kalibové brojila proti rozhodnutí

obecných soudů, které výroky obžalovaného nepovažovaly za trestné. Stěžovatelka se přitom nedomáhala přímo zrušení napadeného zprošťujícího rozsudku, nýbrž toliko konstatování porušení jejích ústavně zaručených práv, tj. výroku deklaratorního. A Ústavní soud skutečně shledal, že rozhodnutími obecných soudů došlo k porušení stěžovatelčina práva na ochranu soukromého a rodinného života podle čl. 8 Úmluvy, práva na ochranu lidské důstojnosti podle čl. 10 odst. 1 a práva na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života podle čl. 10 písm. 2 Listiny.

Ústavní soud se nejprve zabýval splněním procesních podmínek řízení. Ačkoli stěžovatelka nebyla jako poškozená přímo účastnicí řízení o vině a trestu, bylo napadeným rozhodnutím rozhodnuto o jejích právech či povinnostech a ústavní stížnost zároveň představovala jediný prostředek, kterým se mohla dovolat svého práva. Proto ve vztahu k ní Ústavní soud její stížnost projednal jako stížnost proti jinému zásahu orgánu veřejné moci.

Ústavní soud se dále věnoval již samotné otázce trestního postihu v případě závažných nenávistných projevů, kdy odkázal zejména na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Beizaras a Levickas proti Litvě. Oproti tomuto rozsudku sice byla ve věci stěžovatelky již podána obžaloba a závěr stran aplikace zásady subsidiarity trestní represe tak formulovaly trestní soudy, a nikoli státní zástupce, ale v kontextu rozhodované věci není dle Ústavního soudu tento rozdíl podstatný. Jestliže totiž Ústavní soud považuje za nutné, aby u takto závažných nenávistných projevů byly lidská důstojnost a soukromý život poškozených chráněny i prostředky trestního práva, není rozhodné, je-li neposkytnutí takové ochrany důsledkem rozhodnutí státního zástupce či soudu.

Ústavní soud poté konstatoval, že se neztotožňuje s hodnocením provedeným obecnými soudy, jež v podstatě bagatelizovaly závažnost jednání vedlejšího účastníka. Podle Ústavního soudu totiž závěry obecných soudů dostatečně neodůvodňuje skutečnost, že se vedlejší účastník choval nevyrovnaně, ani to, že následně před soudem tvrdil, že by své výhrůžky nerealizoval. Zmíněnou nevyrovnanost či nevyzpytatelnost původce zpráv nelze dle Ústavního soudu vykládat jednostranně jako doklad jakési jeho neškodnosti. Stěžovatelka naopak mohla mít odůvodněné obavy z jednání člověka, který je nevypočitatelný a byl či stále je stěžovatelkou a jejími aktivitami až posedlý. I pokud by stěžovatelka neměla za to, že se jí vedlejší účastník pokusí skutečně fyzicky

ublížit, míra strachu a narušení psychologické pohody, které musela v důsledku jeho jednání prožívat, musela být natolik vysoká, že zasluhovala trestněprávní ochrany.

Zároveň dle Ústavního soudu v tomto případě nelze přijmout ani argument obecných soudů, podle něhož je stěžovatelka jako veřejně činná osoba povinna strpět vyšší míru kritiky. Postavení verbálně napadené osoby je pouze jedním z kritérií, která je v obdobných případech třeba posuzovat, kdy relativní váha jednotlivých kritérií závisí vždy na kontextu věci. I kdyby tak stěžovatelku bylo skutečně možno považovat za veřejně činnou osobu, nemá tento argument v kontextu posuzované věci zase takový význam, neboť většina e-mailů pachatele zcela zřetelně a bez jakýchkoliv pochyb vybočovala z mezí akceptovatelných v demokratické společnosti a míra jejich ústavní ochrany může být z tohoto důvodu toliko zcela marginální.

Nález Ústavního soudu Pl. ÚS 2/20

Plénum Ústavního soudu zamítlo návrh na zrušení § 29 odst. 1 občanského zákoníku, § 21 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách a § 13 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel ve slovech „u žen zvýšené o 50,“.

Návrh přednesla navrhovatelka (soudem označovaná za navrhovatele), která se narodila jako muž, ale označuje se za nebinární osobu a v případě nutnosti volby preferuje být pokládána za ženu. U správních soudů se domáhala změny rodného čísla, které má v mužském tvaru. Správní orgán i správní soudy posuzovaly, zda navrhovatelka splňuje důvod ke změně rodného čísla dle § 17 odst. 2 písm. d) zákona o evidenci obyvatel, tedy zda u ní došlo ke změně pohlaví, přičemž aplikovaly § 29 odst. 1 větu první občanského zákoníku, který stanoví, že změna pohlaví člověka nastává chirurgickým zákrokem při současném znemožnění reprodukční funkce a přeměně pohlavních orgánů. Vázány tímto ustanovením, správní orgány nemohly žádosti navrhovatelky vyhovět, a tak se obrátila na Ústavní soud s návrhem na zrušení výše jmenovaných zákonných ustanovení.

Ústavní soud dospěl k závěru, že návrh není důvodný. Věc zkoumal optikou § 13 odst. 3 zákona o evidenci obyvatel, a zabýval se tak zejména problematikou rodných čísel. Naopak úvahy nad tím, zda jsou zákroky uvedené v § 29 odst. 1 větě první občanského zákoníku vhodné, nezbytné a přiměřené, označil v tomto případě za nadbytečné. Původní soudkyně zpravodajka, Kateřina

Šimáčková, tento postup zkritizovala ve svém disentním stanovisku, s nímž lze souhlasit, protože právě § 29 odst. 1 občanského zákoníku byl v dané věci – v rozporu s tím, jak zní konečné rozhodnutí Pléna – uplatněn.

Ústavní soud pak po posouzení věci zmiňovanou optikou vyslovil závěr, že je v souladu s ústavním pořádkem, lze-li z rodného čísla dovodit pohlaví jeho nositele. Učinil tak mimo jiné proto, že tato informace může být v určitých případech potřebná z hlediska plnění funkcí státu. Ovšem potřebná je právě informace o pohlaví, které stát eviduje a jež vychází z obecně chápaného významu pohlaví v České republice, totiž že „na území České republiky se lidé dělí na ženy a muže“. V nálezu je dále stanoveno doslovně: „Existují-li tedy objektivní důvody, pro které je vhodné určitou informaci evidovat, a tak tomu v případě pohlaví je, nelze z práva na soukromí dle čl. 7 odst. 1 Listiny dovodit právo, aby v případě, že je někomu tato informace nepříjemná, ji stát neevidoval, případně místo ní evidoval informaci neodpovídající realitě, neboť by to zcela popřelo smysl toho, proč k její evidenci vůbec dochází. Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí dle čl. 7 odst. 1 Listiny nelze zaměňovat s právem na to, aby realita byla jiná, než je, tedy s právem na jakousi fikci.“ Ústavní soud také předestřel, že má značné pochybnosti o přenositelnosti některých závěrů vyslovených Evropským soudem pro lidská práva v souvislosti s otázkou pohlaví do prostředí českého právního řádu.

Plénum rozhodlo tzv. kvalifikovanou menšinou,² rozhodnutí tedy bylo velmi těsné a nelze tedy hovořit o jednoznačném nazírání Ústavního soudu na danou problematiku.

Usnesení Ústavního soudu III. ÚS 2696/21

Dne 3. ledna 2022 Ústavní soud zveřejnil usnesení, jímž odmítl ústavní stížnost stěžovatele V. K. Ten jednak na sociálních sítích opakovaně zveřejňoval nacistické symboly a vyjadřoval slovní podporu osobám spojeným s nacistickými zločiny a jednak pod fotografií žáků 1. třídy ze základní

² Jedná se o situaci, kdy osmičlenné většině (z patnáctičlenného Pléna) scházela ke zrušení zákonného ustanovení jeden hlas a ostatním nejvýše sedmi soudcům zároveň chyběl jeden hlas k tomu, aby prostou většinou prosadili jiné než zrušující rozhodnutí. V této situaci Plénum postupovalo dle ustálené judikatury, podle které se v popsané situaci pokládá návrh na zrušení zákonných ustanovení za zamítnutý a odůvodnění (označované také jako stanovisko tzv. relativní menšiny) pak připraví právě soudce z menšiny, viz odlišné stanovisko soudkyně Kateřiny Šimáčkové k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 2/20, body 1-2.

školy v Teplicích, z nichž větší část má tmavou barvu pleti, publikoval komentář "Ještě že jsou ze ZŠ Plynárenská. Řešení se přímo nabízí. Neříkej, že Tě to nenapadlo !!!". V.K. byl za tato jednání uznán vinným přečinem podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod podle § 356 odst. 1, odst. 3, písm. a) trestního zákoníku a přečinem projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka podle § 404 trestního zákoníku a byl mu uložen trest odnětí svobody v trvání 16 měsíců s podmíněným odkladem na tři roky.

Ústavní soud poukázal na skutečnost, že výrok V. K. není pouze nezávadný žert, svérázně upozorňující na kulturní a civilizační rozdíly mezi jednotlivými lidmi, ale je tzv. hate speech, tedy vyjádřením směřujícím k podněcování nenávisti. Takové jednání je s ohledem na historické skutečnosti nutné sankcionovat a s ohledem na důstojnost člověka bez ohledu na to, zda jde nebo nejde o žert. V jednání stěžovatele Ústavní soud nespatřuje kritiku či politický názor, ale pouhé vyvolávání nenávisti k dětem, které by na základě jeho narážek na plyn měly být usmrceny proto, že jsou příslušníky jiného než českého etnika.

Ústavní soud dále odkazuje na související judikaturu Evropského soudu pro lidská práva (např. Erbakan proti Turecku nebo Soulas a další proti Francii) a dodává, že nenávistné projevy na internetu je třeba v demokratické společnosti potírat, a to v závažných případech i prostřednictvím norem trestního práva. Poukaz stěžovatele na zásadu subsidiarity trestní represe není tak v tomto případě přiléhavý.³

³ <https://nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx?id=118371&pos=1&cnt=1&typ=result>

Společenské ovzduší

Politická reprezentace

Vládní zmocněnkyně pro lidská práva Helena Válková se na konci ledna rozhodla skončit ve funkci, protože její výkon považovala za neslučitelný se skutečností, že je nyní poslankyní nejsilnější opoziční strany ANO.⁴ Válková vyzvala novou vládu, aby zřídila post zmocněnce vlády pro romské záležitosti.⁵

Ministerstva zahraničí a vnitra budou spolu s židovskými organizacemi připravovat národní strategii boje proti antisemitismu. Výsledkem by měla být legislativní opatření, vzdělávání i boj s nenávistnými projevy na internetu.⁶

Na začátku února ombudsman Stanislav Křeček opět útočil na Romy. Na svém blogu uveřejnil text, ve kterém píše, že za podmínky života v sociálním vyloučení mohou především lidé, kteří jsou vylučováni, nikoliv společnost, která je vylučuje.⁷ Evropská komise oznámila, že bude s Křečkem o jeho výrocih jednat. Reagovala tak na dopis neziskových organizací, které komisi v únoru 2021 upozornily, že Křečkovy opakované veřejné výroky odrazují potenciální oběti diskriminace od podání oficiální stížnosti k orgánu pro rovné zacházení. Podle komise Křečkovy výroky vzbuzují velmi vážné obavy.⁸

Křeček pokračoval v šíření nepravdivých a manipulativních prohlášení i v rozhovoru pro Seznam Zprávy, kde uvedl, že práci si najde každý, kdo chce.⁹ Proti jeho výrocih se okamžitě vymezila Charita Česká republika, která ve svém prohlášení uvádí, že Křeček jen opakuje oblíbený mýtus o líných nezaměstnaných, a dodává, že ze zkušenosti Charity, jakožto největšího poskytovatele

⁴ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/helena-vaalkova-konci-jako-vladni-zmocnenkyne-pro-lidska-prava>

⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/koncici-zmocnenkyne-vaalkova-vyzvala-novou-vladu-aby-zridila-post-zmocnence-pro-romske-zalezitosti>

⁶ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ministr-zahranici-jan-lipavsky-cr-pripravuje-narodni-strategii-boje-proti-antisemitismu-nenavisti-na-internetu-celii-i>

⁷ <https://blog.aktualne.cz/blogy/stanislav-kreckek.php?itemid=41919>

⁸ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/evropska-komise-diskriminacni-vyroky-stanislava-krecka-vzbuzuji-velmi-vazne-obavy-budeme-jednat>

⁹ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/audio-podcast-ptam-se-ja-kreckek-se-znovu-oprel-do-romske-komunity-omluvi-se-188851>

sociálních služeb, vyplývá, že lidé se na trhu práce potýkají s celou řadou problémů, které jim nalezení práce velmi komplikují.¹⁰

Rovněž na začátku března o sobě Křeček prohlásil, že nelibě nese, že Česko pomáhá Ukrajině na úkor vlastních občanů. Zástupkyně ombudsmana Monika Šimůnková se od jeho slov distancovala. Zastání Křeček našel jenom u předsedy extremistické Dělnické strany sociální spravedlnosti Tomáše Vandase.¹¹

Česká vláda postupovala v souvislosti s invazí Ruska na Ukrajinu velmi solidárně. Koordinovala pomoc uprchlíkům včetně poskytování ubytování, urychleně přijala zákon, kterým se pro uprchlíky z Ukrajiny zavádí dočasná ochrana, a zavedla i řadu dalších podpůrných opatření. Přímo na Ukrajinu posílalo Česko rovněž vojenskou pomoc.¹²

S postupem vlády v některých ohledech ale nesouhlasil Daniel Hůle z organizace Člověk v tísni. Vláda totiž rozhodla o příspěvku v maximální výši 12 000 Kč měsíčně na ubytování uprchlíků. Hůle upozornil na to, že to je zbytečně vysoká částka pro ubytování lidí ve společné domácnosti s hostiteli, ale příliš nízká částka pro ubytování v samostatných bytech, kde poplatky za energie mohou dosahovat i výše 4 500 Kč měsíčně. Výsledkem tak bude koncentrace uprchlíků v uprchlických zařízeních a vznik ghett.¹³

O potřebě řešení bytové krize nejen v souvislosti s uprchlíky z Ukrajiny mluvil v první polovině března ministr pro místní rozvoj Ivan Bartoš. O dostupném bydlení je podle Bartoše třeba uvažovat pro daleko širší skupiny lidí. Cesta je podle něj i v obnově obecních bytových fondů, využití podpůrných finančních nástrojů nebo v různých formách vlastnického bydlení.¹⁴

Ministerstvo vnitra odmítlo praxi některých soukromých majitelů penzionů či ubytoven, které vystěhovávají současné nájemníky ve snaze získat příspěvek od státu za ubytování ukrajinských

¹⁰ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/charita-ceska-republika-se-distancuje-od-slov-stanislava-krecka-o-nezamestnanych.zdravy-bily-muz-si-mozna-praci-najde-ale>

¹¹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/predseda-extremistu-tomas-vandas-pochvalil-krecka-ktery-se-ohradil-proti-prezidentu-ukrajiny-zelenskemu.ombudsman-si>

¹² <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/informace-v-souvislosti-s-invazi-ruska-na-ukrajinu-194507/>

¹³ <https://radiozurnal.rozhlas.cz/neuveritelna-nekompetence-vlady-rozciluje-se-hule-nove-opatreni-podle-nej-zene-8708214>

¹⁴ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/bartos-v-souvislosti-s-uprchliky-je-potreba-podporit-dostupne-bydleni>

uprchlíků. Ministr vnitra Vít Rakušan provozovatele vyzval, aby lidem z Ukrajiny nabízeli jen volné kapacity.¹⁵

Místní samospráva

Magistrát města Ústí nad Labem udělil pokutu ve výši 1 000 korun Miroslavu Brožovi za vyvěšení česko-romské vlajky na svém vlastním balkoně jako připomínku Mezinárodního dne Romů. Podle správního orgánu se dopustil přestupku znevažování státního symbolu. Česko-romskou vlajku vytvořil v roce 2013 slovenský umělec Tomáš Rafa, aby upozornil na to, že Romové nejsou majoritní společností považováni za Čechy a ocitají se v nucené izolaci.¹⁶

Starosta městské části Brno-Bystrc a sociální demokrat Tomáš Kratochvíl na sociálních sítích zveřejnil stížnost, že zatímco on musí platit daně a dokonce musí podávat daňové přiznání, uprchlíci z Ukrajiny mohou žádat pro prvních pár měsíců v Česku o sociální dávky. Necitlivý a předsudečný komentář starosta později smazal.¹⁷

Zastupitel za KSČM obvodu Ostrava-Jih Jan Gara šířil na sociálních sítích hoax o tom, že uprchlíci z Ukrajiny vyhazují jídlo, které v ČR dostávají.¹⁸

Starosta Slatinic Ondřej Mikmek na Olomoucku chce nabídnout domov pro 12 lidí s mentálním postižením z velkého ústavního zařízení v Nových Zámčích u Litovle. S návrhem přišel poté, co proti novým sousedům protestovali lidé v Náměšti na Hané, Drahanovicích i Lhotě pod Kosířem. Protesty se nyní objevují i ve Slatinicích. Starosta se však i přesto chystá předložit zastupitelům návrh na přebudování zčásti nevyužívaného domu na návsi, kde by klienti sociální služby bydleli.¹⁹

¹⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ministerstvo-vnitra-je-nepripustne-vystehovavat-soucasne-najemniky-z-ubytoven-a-misto-nich-kvuli-prispevku-prijmout>

¹⁶ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/absurdni-rozhodnuti-magistrat-usti-nad-labem-udelil-pokutu-za-vyveseni-cesko-romske-vlajky-u-prilezitosti-mezinarodniho-dne>

¹⁷ <https://a2larm.cz/2022/03/pomahat-uprchlikum-nebo-nasim-spatne-polozena-otazka/>

¹⁸ https://twitter.com/Roman_Maca/status/1503040503134273543/photo/1

¹⁹ https://www.idnes.cz/olomouc/zpravy/slatinice-mentalne-postizeni-bydleni-odpor-referendum.A220324_657119_olomouc-zpravy_stk?utm_source=twitter&utm_medium=sharecd&utm_campaign=desktop

Zlínský kraj bude opět podporovat domovníky v lokalitách, kde žije hodně Romů, konkrétně v Holešově na Kroměřížsku a v Uherském Brodě na Uherskohradištsku. Domovníci budou pomáhat se začleňováním lidí do majoritní společnosti.²⁰

Krajní pravice

Bývalý poslanec SPD Miloslav Rozner čelí kvůli svým výrokům o romském koncentračním táboře v Letech u Písku obžalobě kvůli popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia. Rozner označil v prosinci 2017 koncentrační tábor za „neexistující pseuokoncentrák“. Případ se před soud dostal až nyní, protože bývalý poslanec měl poslaneckou imunitu.²¹

Nejvyšší správní soud rozpustil pět politických stran či hnutí, mezi nimi například i spolek Slušní lidé²², ve kterém byli podle Ministerstva vnitra lidé s neonacistickou minulostí.²³

Člen SPD Jiří Bolek z Karlovarska na internetu oslavoval ruského prezidenta Vladimira Putina a schvaloval ruskou agresi na Ukrajině. „Ať žije Putin... Schvaluji akci proti tyranům na Ukrajině,“ napsal Bolek na svůj facebookový profil dva dny po začátku ruské invaze. Hnutí ho vyloučilo.²⁴

Soud ve Žďáru nad Sázavou uznal vydavatelství Bodyart Press a jeho jednatelku Hedviku Fiksovou vinnými z přečinu popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia kvůli vydání a šíření knihy Mýtus šesti milionů.²⁵

Pražský městský soud potrestal sedmapadesátiletého Zdeňka Salu za podporu a propagaci terorismu tříletým podmíněným trestem s pětiletou zkušební dobou za vychvalování pachatele

²⁰ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ve-zlinskem-kraji-budou-opet-fungovat-romsti-domovnici-v-socialne-vyloucenych-lokalitach>

²¹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/byvaly-poslanec-spd-rozner-celi-zalobe-kvuli-vyrokum-o-pseudokoncentraku-v-letech-u-pisku>

²² <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/soukupuv-list-byl-rozpusten-slusni-lide-maji-pozastavenou-cinnost-40390572>

²³ <https://www.mvcr.cz/clanek/ctvrtletni-zpravy-o-extremismu-odboru-bezpecnostni-politiky-mv.aspx>

²⁴ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/clen-spd-schvalovani-ruske-invaze-na-ukrajinu_2203140500_ern?fbclid=IwAR3hcUb6Cb5q8eLoZ2OrPgOwXIYUBlxf9vaiXMOpjhTGcWkbsWZqf7CcDBY

²⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/bible-popiracu-soud-uznal-vinnymi-jednatelku-i-vydavatelstvi-kvuli-popirani-holokaustu.zaplati-pokutu>

teroristického útoku v Christchurchi na Novém Zélandu, který zastřelil více než 50 lidí ve dvou mešitách.²⁶

Na začátku března oznámila policie, že šetří 240 případů nenávistných projevů a schvalování agrese v souvislosti s ruskou invazí na Ukrajině.²⁷ Mezi prošetřovanými výroky jsou i projevy na sociálních sítích od bývalého poslance Lubomíra Volného.²⁸

Policie vyšetřuje také kulturistu Filipa Grznára za vyjádření přání, aby Rusko rozpoutalo v Česku válku. Policisté ho podezřívají z podněcování útočné války a popírání, zpochybnování, schvalování a ospravedlňování genocidia. Grznár byl už v minulosti uznán vinným z násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci a ze schvalování trestného činu, když v červnu 2017 schvaloval vraždu romského muže v Chomutově a dalším Romům vyhrožoval vyvražděním.²⁹

Prvním, koho za veřejný souhlas s ruskou invazí na Ukrajinu obvinili policisté z Národní centrály proti organizovanému zločinu, je osmadvacetiletý muž. Český rozhlas zjistil, že muž pochází ze severočeského Mostu, nedokončil učiliště a pracoval jako skladník v průmyslové hale. Už v minulosti šířil dezinformace namířené proti USA, NATO a EU nebo veřejně deklaroval, že přeje migrantům smrt.³⁰

Policie také obvinila z výtržnictví dva muže, kteří se podíleli na urážkách a dehonestaci prezidenta České lékařské komory Milana Kubka. Jeden z nich, Patrik Tušl, je už stíhán za nebezpečné pronásledování.³¹

²⁶ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/dobre-on-tak-na-muslimace-za-tento-vyrok-ktery-schvaloval-utok-v-christchurchi-ulozil-soud-triletou-podminku>

²⁷ <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/schvaluji-invazi-a-chteji-vitat-ruske-tanky-v-cr-policie-resi-uz-240-pripadu-40389587?fbclid=IwAR1nyjEqRAhrBGlyHS5IjFKGtrxBIDDpTYP2-yrRs5Vs2PSxnVHEsyJrjfy>

²⁸ https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-policie-prosetruje-vyroky-exposlanca-volneho-k-invazi-na-ukrajine-192370?fbclid=IwAR2uRNRzFRt6AnRN6rZFrnSOTF_7twSivoPkr_-hA0RGC6yd7JAF_8SQP8

²⁹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/kulturista-grznar-chci-aby-v-ceske-republice-byla-valka.udelam-pro-to-vsechno>

³⁰ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/schvalovani-ruske-agrese-rusko-ukrajina-ncoz-dezinformace-policie_2203110500_jgr?fbclid=IwAR0VNYrggtgWx88eABKzfQnDet1GZIRQymKL4RbBV78rOijXfH3-JHRsKZA

³¹ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/policie-obvinila-dalsi-dva-muze-kvuli-pronasledovani-kubka/r~7754659e89bd11ec9ba00cc47ab5f122/?fbclid=IwAR30eyCf0QjO8ySa9qXYu-ptEToDWlx6VtbussEwz6q2MoHuzNcNGIEKrBA>

Bezpečnostní složky

Na sociálních sítích se objevilo video, ve kterém mladoboleslavský strážník vyhrožuje romské ženě fyzickým násilím a o jejích dětech mluví jako o „harantech“. Zástupce ředitele tamní městské policie uvedl, že jde o video z léta 2021 a strážník byl kázeňsky potrestán.³²

Generální inspekce bezpečnostních sborů uzavřela případ úmrtí Roma při loňském červnovém policejním zákroku v Teplicích s tím, že policisté nespáchali trestný čin.³³ Evropské centrum pro práva Romů a Fórum pro lidská práva se v souvislosti se závěry GIBS chtějí obrátit na příslušné státní zastupitelství se stížností na postup orgánů činných v trestním řízení.³⁴

Média a kultura

Komunikační tým Evropské unie EU StratCom zveřejnil databázi více než 2 700 případů dezinformací z loňského roku. 947 případů se přímo dotýkalo Česka nebo se v české verzi dezinformace dál šířily. Patřily mezi ně například dezinformační texty o plánu Německa a NATO anektovat kaliningradskou oblast nebo o tom, že výbuch muničního skladu ve Vrbětících byl součástí dlouho plánované české dezinformační kampaně proti Rusku. Silné zastoupení měly i dezinformace týkající se pandemie COVID-19.³⁵

Už ke konci roku 2021 ukončil svůj provoz web EUportál, který byl řazen mezi dezinformační weby. Jako důvod uvedli tvůrci webu úbytek inzerentů.³⁶

Na začátku ruské invaze začaly šířit dezinformační skupiny lži o ruské invazi na Ukrajinu. Rychle se přeorientovali i ti, kteří dosud zneužívali téma pandemie. Deník N upozornil, že například

³² <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/na-internetu-se-siri-video-s-mladoboleslavskym-straznikem.romske-deti-nazyva-haranty-zene-vyhrozuje-ze-ji-napali.incident>

³³ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/gibs-tvrdi-ze-pri-zakroku-v-teplicich-po-nemz-zemrel-stanislav-tomas-policiste-nechybovali>

³⁴ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/organizace-chteji-podat-stiznost-kvuli-uzavreni-vysetrovani-smrti-stanislava-tomase.podpori-pravniho-zastupce-rodiny-aby-se>

³⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/dezinformacni-valka-2021-hlavnim-cilem-byla-ukrajina-covid-i-to-kdo-muze-za-uprchliky>

³⁶ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/dezinformacni-web-euportal-vyhladovel.firmy-si-vice-hlidaji-kde-na-internetu-inzeruji>

skupina „Neočkovaní CZ, SK“, kterou sleduje přes 20 000 lidí, se přejmenovala na „Neočkovaní CZ, SK pro mír!“ a její správci začali sdílet sdělení jako „NATO začalo vyhrožovat Rusku!“ apod.³⁷

Po konzultacích s bezpečnostními složkami státu a na základě doporučení vlády zablokovalo na konci února internetové sdružení CZ.NIC osm dezinformačních webů, protože ohrožují českou národní bezpečnost. Jde o weby Aeronet.cz, Protiproud.cz, Ceskobezcenzury.cz, Voxpopuliblog.cz, Prvnizpravy.cz, Czechfreepress.cz, Exanpro.cz a Skrytapravda.cz.³⁸

Mezi dezinformacemi v souvislosti s pomocí uprchlíkům z války na Ukrajině se objevovala i tvrzení, že se kvůli jakémusi nařízení vlády nesmí nabízet zaměstnání českým občanům. Proti dezinformaci se ohradil i Úřad práce.³⁹

Dezinformace šířily i Parlamentní listy. Zveřejnily například příběh nájemníka z Bezdědovic, který tvrdil, že se má jeho rodina vystěhovat z obecního bytu, protože ho musí starosta dát kvůli nařízení vlády Ukrajincům. Starosta pro Seznam Zprávy uvedl věc na pravou míru a vysvětlil, že se jen zeptal, kdy rodina opustí byt, aby to mohl dát vědět krajskému úřadu. Nájemníka se dotazoval proto, neboť věděl, že rodina ve vedlejším městě rekonstruuje dům a stěhování plánuje. Parlamentní listy odmítly, že by se textem dopustil jeho autor pochybení, ačkoliv článek za manipulativní označilo i Centrum proti terorismu a hybridním hrozbám Ministerstva vnitra.⁴⁰

Akademie věd ČR představila novou aplikaci MemoGIS Praha, která mapuje osudy desítek tisíc obětí holokaustu a místa spojená s útlakem Židů v protektorátní Praze. Na tvorbě aplikace se podíleli odborníci z Masarykova ústavu a Archivu AV s Institutem Tereziánské iniciativy a Multikulturním centrem Praha.⁴¹

³⁷ <https://denikn.cz/811450/lide-sirici-dezinformace-o-ockovani-meni-orientaci-zacinaji-se-soustredit-na-rusko-ukrajinskou-krizi/>

³⁸ <https://ct24.ceskatelevize.cz/specialy/rusko-ukrajinsky-konflikt/3447594-internetove-sdruzeni-cznic-zablokovalo-kvuli-utoku-na>

³⁹ https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/urad-prace-ukrajinsti-uprchlici-nabidka-prace-cesko_2203231720_pik?fbclid=IwAR1CE6fxrgdcpFvkJ6iPqbX-xbNHRh8t_kAPcNn9PscOt9C9zVEpmxQsrEw

⁴⁰ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/porady-teren-po-stopach-protiukrajinske-dezinformace-chtel-starosta-vystehovat-cechy-195301?fbclid=IwAR3VL2SqX4Gwn98a3dAsF4i4TEeEwB6u3kZsd0fTwG2CVY0xi5VZiLH7fE>

⁴¹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/on-line-mapa-prahy-pripomina-osudy-obeti-holokaustu-i-mista-spjata-s-utlakem>

Veřejnost

Nejvyšší státní zástupce Igor Stříž oznámil, že veřejná prohlášení na demonstracích a sociálních sítích schvalující útok Ruska na Ukrajinu nebo vyjadřující podporu vedení Ruska mohou být posuzovány jako trestné činy a hrozí za ně až tříleté vězení.⁴²

V Česku se vzedmula velká vlna solidarity s lidmi na Ukrajině. Už pár dní po invazi se podařilo vybrat na pomoc Ukrajině stovky milionů korun⁴³, na začátku března to byla více než miliarda korun.⁴⁴

Do pomoci ukrajinským uprchlíkům se zapojily i romské a proromské organizace. Jednou z nich je i ostravská organizace Vzájemné soužití, která poskytuje služby romským i neromským rodinám prchajícím z války.⁴⁵

Nedlouho po začátku války se ovšem na sociálních sítích začala objevovat nespokojenost s tím, že uprchlíci někdy nenaplnují ideální představu o tom, jak mají vypadat. Utrpení lidí prchajících z válečného konfliktu, kteří mají například mobilní telefon, pěkné oblečení nebo dokonce auto, je mnohými diskutéry zpochybňováno stejně jako nárok na pomoc v tíživé situaci.⁴⁶

Ukrajínští Romové se dokonce potýkali přímo s diskriminací a odsudky. S rasismem se setkávali i zahraniční studenti tmavé barvy pleti, kteří Ukrajinu musí kvůli válečnému konfliktu opustit. Tyto zkušenosti popsal Jaroslav Miko z Iniciativy Češi pomáhají.⁴⁷ Spolek Amarila, z. s., který pomáhal s přepravou válečných uprchlíků z Ukrajiny do ČR, se zase setkal s tím, že řidiči odmítli odvézt dvanáct romských matek s dětmi. Výjezd financoval Středočeský kraj.⁴⁸

⁴² <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/nejvyssi-statni-zastupce-podpora-a-schvalovani-utoku-ruska-na-ukrajinu-muze-byt-trestnym-cinem>

⁴³ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/stedri-cesi-neziskove-organizace-vybraly-na-pomoc-ukrajine-u/r~d5d5d99898a111eca06bac1f6b220ee8/>

⁴⁴ <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3449480-ukrajinska-ambasada-z-ceske-sbirky-nakoupila-zbrane-za-184-milionu-korun>

⁴⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/na-ostravsku-pomaha-romskym-uprchlikum-z-ukrajiny-neziskovka-vzajemne-souziti.zatim-ma-13-romskych-a-4-neromske-rodiny>

⁴⁶ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/audio-podcast-dve-minuty-glosa-v-teplakach-a-bez-telefonu-cesky-mytus-idealniho-uprchlika-192327?fbclid=IwAR1nyjEqRAhrBGlyHS5lJfKGtrxBIDDpTYP2-yrRs5Vs2PSxnVHEsyJrjfy>

⁴⁷ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/ukrajinsti-romove-prchajici-z-valecneho-konfliktu-celi-diskriminaci-a-rasismu.nekeri-dobrovolnici-odmitaji-romske-rodiny>

⁴⁸ <http://www.romea.cz/cz/publicistika/komentare/viktor-elsik-ridici-autobusu-pro-ukrajinske-uprchliky-odmitli-odvez-romske-matky-s-detmi-utikajici-pred-valecnym-konfliktem>

Část ukrajinských Romů ubytovaných v obci Božičany na Karlovarsku musela obec opustit a odjet do německého Mnichova. Důvodem byly verbální i fyzické útoky ze strany správce objektu. Místní po romských dětech dokonce házeli skleněné lahve a zranili patnáctiletou dívku.⁴⁹

Rusové, Bělorusové, ale i Ukrajinci zažívají v České republice útoky a diskriminaci, protože se jim někteří Češi mstí za ruskou invazi na Ukrajině. Lidé rozbíjí výlohy ruských obchodů nebo nadávají ruským mluvčím lidem ve veřejném prostoru. Developerská firma Central Group oznámila, že bude diskriminovat občany Ruska a Běloruska při prodeji bytů. Rusy a Bělorusy odmítla ubytovávat také hotelová síť Pytloun.⁵⁰ Odmítat ruské zákazníky začaly i mnoha bistra a pensiony a pacienty z Ruska vyhazují i z některých ordinací.⁵¹ Zákaz přijímat ruské studenty zavedla také Mendelova univerzita.⁵²

Jedno středočeské bytové družstvo odmítlo umožnit bydlení matce se dvěma dětmi, kteří prchají z Kyjeva. Česká rodina jim chtěla na pár týdnů poskytnout svůj družstevní byt před rekonstrukcí, kde momentálně nikdo nebydlí. Družstvo s tím ale nesouhlasilo.⁵³

Blesk.cz přinesl příběh ženy, která se léčí s rakovinou prsu a zažívá ponižující komentáře okolí kvůli svému fyzickému vzhledu.⁵⁴

K romské národnosti se během loňského sčítání lidí přihlásilo přes 21 000 obyvatel, což je o 63 procent více než před 10 lety.⁵⁵

⁴⁹ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/romove-z-ukrajiny-ubytovani-v-bozicanech-odjeli-do-nemecka-vyrostci-napadli-romske-deti-sklenenymi-lahvemi-zranili>

⁵⁰ https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/rusove-belorusove-diskriminace-nesnasenlivost-cesko-sikana-rusofobie_2203120700_hyh?fbclid=IwAR0N4qGkOYckzSK067jiMt7De4OUWnnVSc6HPC2EuS1IveW1FHfJwV1orIM

⁵¹ https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/diskriminace-rusove-rusko-ukrajina-valka-invaze-odmitani-sluzby-obchody.A220307_114547_domaci_knn?

⁵² https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/razny-krok-mendelova-univerzita-v-brne-zavrela-brany-ruskym-studentum-20220228.html

⁵³ https://www.novinky.cz/domaci/clanek/druzstvo-nechce-ubytovat-ukrajinku-s-detmi-40391051?fbclid=IwAR0SFBYvqtwI0B-MyMIoWshAAsh_D7x18583p0mjAVIhfW4mxNHM-rHXxYg

⁵⁴ <https://www.blesk.cz/clanek/radce-zdravi-a-zivotni-styl-zdravi/700080/eva-35-se-leci-s-rakovinou-chodit-s-jednim-prsem-vam-neni-blby-ptali-se-ji-na-bazenu.html?fbclid=IwAR3tSnKrejSv-6PjkQgvh6qzrMX7gZjXmoD3aHmcijZlqF5MI1UZ-xmpvM>

⁵⁵ <http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/k-romske-narodnosti-se-behem-lonskeho-scitani-prihlasilo-pres-21-tisic-obyvatel-o-63-vice-nez-pred-deseti-lety>

Ve Zlíně část lidí stále protestuje proti vzniku bytů pro lidi s duševním onemocněním v části Letná. Místní se formou petice obrátili na vedení města už opakovaně v minulých letech. Svůj nesouhlas vysvětlují například tím, že v lokalitě mnohem víc schází například školky.⁵⁶

Poznámky k metodologickým charakteristikám této zprávy

Případy popsané v kvartální zprávě jsou ty, které byly zaregistrovány zaměstnanci a zaměstnankyněmi organizace In IUSTITIA během terénní práce a vlastního monitoringu médií a internetu. Dále některé případy nahlásili sami poškození či svědci.

Předsudečná pohnutka je v této zprávě identifikována jako předběžná – expertní. In IUSTITIA se snaží incidenty, které byly zaznamenány jejími silami, ověřovat, a to zejména ve spolupráci s orgány činnými v trestním řízení. V kvartálních zprávách se nevyskytují incidenty, které In IUSTITIA přejímá z policejních statistik po uplynutí kalendářního roku do příslušných výročních zpráv o stavu předsudečného násilí v ČR. Z toho důvodu se údaje obsažené v kvartálních zprávách a výroční zprávě za daný rok budou nezbytně lišit.

S ohledem na interpretaci prezentovaných dat je třeba dále doplnit, že u kategorií typu škody, formy útoku a pohnutky platí, že incident mohl být charakterizován více než jedním znakem. Například jeden incident mohl být zaregistrován jako protiromský a protimuslimský zároveň. U některých případů naopak mohly být znaky neznámé nebo zatím neobjasněné. Proto je nutno k jejich interpretaci přistupovat opatrně.

Podrobněji je metodika monitorování předsudečného násilí zpracována ve výročních zprávách.

Neprošlo jazykovou korekturou.